

Julebarn i de fattige 30're!

Ja, hvordan var det nu det var at være barn i en stor børnerig familie på en gammel trelænget, stråtægt gård i udkanten af Næstved nærmere betegnet Karrebæksminde? Man sidder ofte og tænker tilbage på sine barndomsår og mindes det glade familieliv og sammenhold, som dengang eksisterede. Især glemmer man vel aldrig spændingen omkring juletid. Som skrevet står, var vi mange børn, syv ialt, hvilket var ganske normalt på samtlige gårde og husmandssteder i vores nabolag. Derfor havde vi den meget store glæde og fornøjelse at være samlet omkring det store ovale plankebord i vores hverdagsstue sammen med vores Mor og Far og ikke at forglemme vore to karle og stuepigen, for at forberede juleudsmykningen. Der blev tegnet, farvet og klippet af hjertens fryd. Julehjerter og guirlander blev lavet af glanspapir og samlet med lim, - nej, ikke en limstift som er så nemt nu tildags. - Dengang hed det Dextrin eller tapetklister, som blev rørt op på en dyb tallerken, hvor vi alle så kunne dyppe fingeren, og ikke altid huskede vi at tørre fingeren af i en gammel klud, som lå til fælles afbenyttelse midt på bordet. Det skete ret ofte, at fingeren blev tørret af på buksebagen, og så vankede der en røffel fra vores Mor, hvorimod vores Far ikke - hvad jeg kan huske - sagde noget eller skældte os ud, velnok fordi han selv glemte det med fingeren engang imellem.

Når nu julestadsen var lavet, ja så gjaldt det vores "medhjælp" til julebagningen, og det kan nok være, at fantasien ingen grænser havde. Der blev udleveret en stor klump småkagedej til de "store" og en noget mindre klump til de små, og så kan det nok være, at der blev æltet, trillet og snoet alverdens festligste fabeldyr. Og hvis vi andre tilfældigvis ikke altid kunne tilkendegive samme fantasi som fremstilleren,

ja, så var der ikke langt til uro i rækkerne, da var det Far, der slog i bordet. Det skete kun een gang, næste gang var det afgang fra bordet, det vidste vi, og derfor var der omgående fred idet man selvfølgelig ikke ville undvære det spændende der var i julebageforberedelserne. Og hvad husker man ikke når Mor lagde vore mange "fantasydyr" ind på bagepladen. Jeg skal love for at det var spændende. Og vi må heller ikke glemme at fortælle, at den store lyse klump dej ikke altid havde samme farve som da vi startede, men når det blev bagt i vores gammeldags komfurovn, ja, så blev det jo dejligt brunt, og hvor smagte det dejligt.

Når vi så nærmede os selve juleaften, d.v.s. lillejuleaften, ja, da skulle vi over i vores lille "skov" og fælde vores juletræ. Vi startede med det første træ lige for, men det var ikke til alles tilfredshed, derefter det næste og sådan kunne vi sagtens få et par timer til at gå, inden vi veltfredse gik hjem med det træ, vi allerførst havde udset os.

Så var der det med foden til juletræet, hvor var det nu vi havde lagt den fra sidste år, var det ved brændehuset? Der kunne godt gå lidt tid med at lede, og det endte som regel med, at Far eller Thorvald, som den ene af vore karle hed, fandt et par gamle stumper brædder til fremstilling af en ny fod. Træet blev "fodet" og taget med ind i vores fællesstue, hvor det blev pyntet med noget af det gamle julestads, men så sandelig også med det nye, som vi lige havde fremstillet i mere eller mindre fordragelighed. Når træet var pyntet, sagde Mor og Far til os unger, at nu var vi blevet trætte. Nej, sagde vi i kor. Men jeg husker da altid tydeligt, at der var ikke langt fra sandhed til virkelighed, idet vore øjne godt var spændte, men ofte lukkede sig efterhånden som "arbejdet" med pyntningen af juletræet

Julebarn i de fattige 30'ere

Egnshistorisk Nyt nr. 4 – 1992 – udgivet af Egnshistorisk Forening i Gundsø

var tilendebragt. Ofte var det sådan, at nogle af de små sad i et hjørne af stuen og sov, og vi andre sov faktisk også mere eller mindre inden vi kom i seng.

Da vi næste dags morgen i stor spænding styrtede ned fra soveværelset på første sal for at se på juletræet, var det væk. Det var stillet ind i den pæne stue, for det var meget almindeligt på landet, at der var en stue, vi unger ikke måtte komme ind i. Den var til gæster og så selvfølgelig til vores højt hellige juleaften.

Jeg kan godt love for, at spændingen var stor hos alle vi unger, og endnu længere ud af hovedet sad vore øjne, når Far havde været inde og tænde julelysene efter at vi havde spist flæsketeg og risengrød, vi kunne ikke få spist hurtigt nok.

Ind ad døren kunne vi ikke komme hurtigt nok, med en formaning fra Far og Mor om, at vi skulle være stille og rolige, for det var jo levende lys der brændte på træet, og selvfølgelig havde Far garderet sig ved at stille et par spande vand diskret i et hjørne af stuen, for hvis det skulle gå så galt at lysene antændte træet, blev det hurtigt slukket.

Inden vi skulle have vores gaver, skulle vi synge alle vore dejlige julesange, d.v.s. vi unger kunne jo ikke læse, men sjovt nok sang vi med af fulde hals. Da sange og salmer var overstået og dansen tilendebragt, var det tid til at smage alle de dejlige småkager som vores Mor havde bagt, ligesom vi fik udleveret vores "fabeldyr" som vi ikke rigtig kunne huske, om det nu var mig der havde fremstillet netop den vi fik udleveret, så gemytterne kom ofte i kog, men bare et ord fra Far, så var der fred og fordragelighed igen.

Efter fortæringen skulle der uddeles julegaver og endnu større var spændingen, hvad mon Mor og Far havde købt til os, det var ikke 6-8-10 gaver som børn får nu om

dage, nej det var som regel dejlige vanter, sokker eller strikkede huer som vi unger fik. Legetøj var der som regel ikke ret meget af til den enkelte, men det hændte dog at der var en lille ting til de "store", som så måtte dele med de små, til stor ærgrelse for ham eller hende, men sådan var livet, pengene var små. Jeg husker tydeligt, at engang kom vores Mormor og Morfar ned til os fra København for at holde jul. De havde købt nye træsko til os alle, og dengang var træskoene emballeret i en papæske, disse æsker var langt sjovere at lege med end det ludospil eller billedlotteri, som var vores julegave. En snor i æskerne og en elastik om for at låget ikke skulle falde af, så gik det ud over gårdspladsen i flyvende fart, eller æskerne blev brugt til garage for vores træbiler som vores Morfar, der var snedkersvend, havde fremstillet og bejdset i flere farver.

Jo, jeg tror, når jeg tænker tilbage på min barndom, at nok var pengene små og gaverne ikke så voldsomme og gigantiske som nu om dage, så var vi nok meget mere tilfredse med det "hjemmegjorte". En og anden tænker måske, at det må have været dødsygt, men det var det bestemt ikke, glæden ved julegaverne var ligeså stor dengang, hvor gaverne ikke kostede ret mange penge som nu til dags hvor de enkelte familier køber julegaver for flere hundrede kroner til ungerne. Men hver årgang har sin måde at leve på, og sådan skal det også være fremover, ellers bliver der ikke nogle lignende historier, som vores børn kan glæde deres kommende slægter med.

Henning Friis-Møller, Jyllinge.
(Årgang 1928)

